

IŠ RANKRAŠTINIO PALIKIMO

Šiame „Problemų“ numeryje spausdinami 24 J. Girniaus laišakai J. Repšiu ir 2 jo laišakai D. Repšienei, parašyti po J. Repšio mirties. Taip pat spausdinami 2 K. Girniaus laišakai J. Repšiu.

Juozas Girnius (1915–1994) – žymus lietuvių filosofas. 1944 m. pasitraukė į Vakarus. Redagavo „Lietuvių enciklopediją“ ir „Aidų“ žurnalą. 1991–1995 m. „Minties“ leidykla Vilniuje išleido tris jo „Raštų“ tomus, o 1998 m. „Aidų“ leidykla – jo knygą „Žmogaus problema technikos amžiuje“. 1995 m. pasirodė Aldonos Vasiliauskienės knyga apie filosofo gyvenimą ir veiklą – „Žvilgsnis į Juozą Girnių“ bei Loretos Anilionytės nedidelė studija „Juozas Girnius: etinių pažiūrų bruožai“.

Filosofo sūnus Kęstutis Girnius gimė 1946 m. Vokietijoje. Studijavo JAV. Filosofijos daktaras (1977). Istorikas. Nuo 1979 m. dirba „Laisvosios Europos“ radijuje. 1990 m. „Mokslo“ leidykla išleido 1987 m. JAV pasirodžiusios K. K. Girniaus knygos „Partizanų kovos Lietuvoje“ fotografuotinę leidimą. „Problemų“ 46 numeryje (1994) išspausdintas jo straipsnis „Moralės pagrindų klausimas“.

Jonas Repšys (1930–1976) buvo Vilniaus universiteto docentas, vienas iš geriausių to meto Lietuvos filosofų. Jo darbų bibliografija išspausdinta „Problemų“ 1976 metų 2 (18) numeryje.

Visi laišakai spausdinami nesutrumpinti, tik šiek tiek (būtiniausiai atvejais) pataisyta laiškų kalba.

Dėkojame Danguolei Repšienei už „Problemų“ redakcijai pateiktas laiškų kopijas.

Laiškus spaudai parengė Vilniaus universiteto Filosofijos katedros vyr. asistentas Ipolitas Ledas.

„Problemų“ redakcija

J. Girmaus laišakai J. Repšiui

Boston, 1971.II.22.

Didžiai gerbiamasis!

Rašau Jums, dar pennai iš brangaus Jurgio Lebedžio gavęs Jūsų adresą. Užtruko ketinimas, nes sunku pirmąkart rašyti nepažįstamam žmogui laišką, net ir norint ryšį užmegzti.

Turėdamas filosofinio intereso, norėčiau bent korespondencinio kontakto su tais, kurie dabar Lietuvoje filosofuoja (kaip iš Jasperso žinote, ir šis veiksmazodis gali turėti ne tik peikiamąją reikšmę). Iš tolo stebint, nuostabu, kiek daug priaugo filosofų. Sunku ir besiorientuoti.

Skaičiau straipsnius, kuriuose filosofinote Daukantą. O netrukus radau Jus pirmąjį besigrumiantį su Heideggeriu ir Jaspersu. Čia radau lyg ir „dialektinę“ giminystę. Su tais vardais teko ir man turėti reikalo. Apie Heideggerį 1936 /tada 21 metų/ rašiau diplominį darbą, o vėliau vieną semestrą pas jį ir klausiau. Jaspersą analizavau savo disertacijoje (iš prancūzų kalba rašyto stambaus darbo parengiau santraukėlę ir lietuviškai).

Nors emigracijoje, nusprendęs likti lietuviškajame darbe (pirma enciklopedijos, vėliau – mėnesinio kultūros žurnalo redaktorius), tik veik neturimu laisvalaikiu galėjau „filosofuoti“ ir tai daugiau tik „paraštėje“ (bendresnėmis temomis), vis dėlto noriu sekti Lietuvos filosofinį gyvenimą. Šiuo pagrindu imuosi ir Jums parašyti. Kitose srityse yra profesinis bendrumas, filosofijoje – greičiau nesutaikomumas. Mano paties žvilgiu, ir skirtingas mąstymas daugiau jungia, negu nemąstymas (o jis gajus visur ir visada).

Esu išgijęs tęstinio leidinio „Filosofijos“ tomukus, išskiriant penktąjį. Dabar bandau gauti „Problemas“, bet jų teturiu dar tik 3 numerius. Berods, tik 4 išėjo. Kiek daug pasirodo knygų! Iš paskutinio meto pasirūpinau Lozuraičio knygutę, Plečkaičio „Logikos įvadą“, Grigonio knygelę. Gal ko nepastebėjau? Iš ankstesnių metų bibliografijoje radau eilę brošiūrinių leidinių. Kai kurių bandžiau giminių iš Lietuvos prašyti, bet neberado: gal išpirkta. Kas iš jų būtų ne tik propagandiniai, bet ir filosofiniai leidinukai, verti dėmesio ir vargo jų ieškoti? Pažiūros visų

tapachios, bet lygis nelygus, o kaip tik jis ir sveria. Konkrečiai klausiant, ar yra ko ieškoti iš Zakso, Lazutkos, Murausko leidinių?

Iš tolo vienas klausimas kyla, bestebint, kaip pamaži literatai yra kone jau visą „palikimą“ atgaivinę. Kodėl filosofuose nėra to paties nusi-teikimo? Jei Pečkauskaitė ar Vaižgantas įmanomi leisti, kodėl nepasi-domima Šalkauskiu? Būtų aptinkama, jog griežčiau jis kalbėjo apie ka-pitalizmą negu apie jo priešybę. Psichologas Gučas ėmėsi bent apgrai-bomis priminti R. Bytautą. Kodėl filosofams juo nepasidomėti? Kaip tą patį Vydūną literatai gražiai humanistu atrado. Esu tą klausimą kėlęs, apžvelgdamas Lietuvos knygas. Pridėdu išskarpėlę. Gal būtų naudinga jon žvilgterti ir E. Meškauskui (jei tai rastumėte galima, perduokite jam ir mano linkėjimus).

Kokios būtų galimybės iš universiteto ar akademijos bibliotekų gauti vieno antro prieškarinių (prieš I ar II pas. karą) straipsnių mikrofilimą ar atmušą (čia vadiname *xerox*, Lietuvoj, rodos, era)? Vienas antras straipsnis būtų man labai reikalingi (minėtojo Bytauto iš 1911–12, Se-zemano po 1922).

Iš paskutinių Jūsų straipsnių sprendžiu, kad ypatingai domitės mark-sizmo ir humanizmo santykiu. Norėčiau atkreipti Jūsų dėmesį į M. Mer-leau-Ponty veikalus. Žmonėse Sartre'as populiariesnis, bet filosofuose Merleau-Ponty (gaila, anksti miręs) svaresnis.

Tiek šį kartą. Kadangi enciklopedijos II tomas nepriėjo ligi R raidės, tai nieko biografiško apie Jus ir nežinau. Gausu tos pavardės rytų aukš-taičiuose. Gal ko gero tėviškių kaimynai.

Su pagarbos jausmu

J. Girnius

Mano adresas: J. Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122, U.S.A.

Boston, 1971.VI.8

Didžiai Gerbiamasis!

Nuoširdžiai dėkoju už Jūsų malonų atsiliepiamą – pirmąjį santykio užmezgimą. Taip pat dėkoju už gautus du „Problemų“ numerius (4 ir 5) ir Sezemano „Estetiką“ (jau turėjau, bet galėsiu padovanoti kuriam kitam iš čionykščių mūsų filosofų).

Winno egzistencializmo žodynėlį parūpinsiu per šią vasarą (už savaitės grįš mano vidurinysis iš trijų sūnų, kuris, baigęs Harvardą, filosofijoj doktorizuoja Čikagos universitete – jam pavesiu Bostono knyguose pamedžioti: senesni leidiniai ir čia dažnai yra dingę). „Laisvę ir būtį“ (darbo apie Jaspersą santrauką) mielai parūpinsiu. Vyksta pas jus dailininkas Vizgirda, prašysiu perduoti (šiaip, rodos, pasiekia tik įstai-gas, o ne asmenis). Griniui turėjau iš savo autorinių atsargų parūpinti naują egzempliorių prarastam kompensuoti.

Bandysiu pasiųsti ir dr. V. Vyčino per tris numerius „Aiduose“ spausdintą straipsnį apie Heideggerį: jis gana neblogai perteiks Heideggerio mąstymą. Tik, pats būdamas vydūniškos struktūros žmogumi, per toli Heideggerį „mitologina“. Su Heideggeriu jis taip tobulai sutapęs, kad lyg pats juo tapęs. Anglų kalba jis yra paskelbęs ir atskirą veikalą apie Heideggerį.

Nežinau, kiek Vizgirda galės paimti – gal būtų pravartus ir dar vienas kitas straipsnis Maceinos veikalo apie sovietinę etiką recenzija, str. apie komunizmą ir krikščionybę, apie Leniną etc. Šiaip „Aidų“ bene 10 egzempliorių Lietuvon eina, tik nežinau, kiek jau ten pasiekiami. MA biblioteka kai kurias filosofines knygas yra taip pat pernai gavusi.

Senesniaisiais Lietuvos leidiniais domiuosi, turėdamas mintyje parengti bent kuklią mūsų filosofinio mąstymo (jau lietuvių kalba) istoriją. Vilniaus universitete bibliotekai jau esu parašęs, kokių straipsnių ir iš kur norėčiau gauti atmušus (eros būdu). Tikiuosi, kad bent iš dalies mano prašymas bus palankiai sutiktas, nes vieną iš prašytų dalykų (Bytauto laišką) jau ir gavau. Labai dėliauosi.

Prašiau dviejų Bytauto str. iš „Aušrinės“, nes čia nerandama. Sezemano prašiau trijų vokiškų str. iš Humanitarinių mokslų fakulteto raštų I ir II knygos ir iš „Eranus“ II tomo.

Pamaži susirinkau „Logos“ pilną komplektą, bet „Eranus“ stokoju II tomo. Humanitarinių mokslų fakulteto raštų neturiu nė vienos iš dviejų knygų. Ar būtų vilties kur antikvariate rasti? Labai džiaugčiausi. O gal būtų kur užtinkama ir Vydūno „Sąmonė“. Pasiskolinti galėsiu ją ir čia, bet norėčiau savą turėti. Nežinau, kur bus patekusi man paties Vydūno dedikuota (savaitę jam talkinau peržiūrėti šios knygos rankraštį) „Sąmonė“. Iš Sezemano raštų neturiu brošiūros „Laikas, kultūra ir kūnas“. Jei ji nebūtų antikvariate gaunama, prašyčiau ją era atmušti.

Šiam reikalui domiuosi ir visa dabartine lietuviškosios filosofijos panorama. Todėl ir klausiau, ar yra ko ieškoti iš Zakso (jo turiu apie rasizmą ir eugeniką, bet ši knyga nuviliančiai atrodo), Laztkos, Murausko rašinių.

Merleau-Ponty visi pagrindiniai veikalai išversti į anglų kalbą. Jei prancūzų kalbos nemokate, tai galėčiau angliškai parūpinti. Anglų kalba daug ir stiprių veikalų logikai, mokslo ir aplamai pažinimo filosofijai. Bet prancūzai daugiau turi ko pasakyti humanistinėje filosofijoje. Turi ir marksistinės filosofijos originalesnių atstovų, kaip R. Garaudy (verstas ir į lietuvių k.), H. Lefebvre, G. Friedmann, struktūralistas Althusser ir kt. (tik nežinau, kiek jie ortodoksiški, nes gi tai filosofams ne taip jau sava, kur jie bebūtų).

Be abejo, bus įdomu paskaityti apie Vilnių vykusią filosofų konferenciją. Iš trumpos žinutės „Tiesoje“ atrodė, kad ir į čia buvo žvelgiama. Tik, gal būt, tam daugiau būtų kiti žmonės tikę. Be abejo, filosofinio „palikimo“ klausimas turės daugiau sunkumų, negu literatūrinio. Teikia vilties, kad bent teoriškai net Macevičius jį protingai formulavo.

Tiek šį kartą. Visi geri linkėjimai.

J. Girnius

Bostonas, 1971.VIII.12

Didžiai Gerbiamasis!

Bostonan grįžau tik dabar po vasarinės išvykos, tad ir Jūsų VII.8 laiškas tik dabar mane pasiekė. Dėkoju už jį.

Jei būčiau laišką anksčiau gavęs, būčiau galėjęs per dail. Vizgirdą dar kai ką iš smulkmenėlių susipažinimui įteikti. Su juo grįžusiu dar nesimačiau, tik telefonu kalbėjau. Labai patenkintas savo kelione Lietuvoje ir ten rastu vaišingumu.

Ryt paštu Jums per universitetą pasiunčiau Winno žodynėlį „Existentialism“ (per atostogas atėjo užsakytas) ir Berretto „Irrational man“ (sūnus turėjo). Kitą Berretto knygutę ir Kaufmanno veikaluką parūpinsiu vėliau (tikiu, netrukus, nes bent Kaufmanno varčiau kažkur pačiame Bostone). Ilgiau užtruks paieškoti „Didžiojo inkvizitoriaus“, nes, pasirodo, jau išparduota. Parūpinsiu ir abu Merleau-Ponty pagrindinius veikalus, nes jokios apžvalgos negali pakeisti originalų. Kitų minėtų ne visų yra vertimai į anglų kalbą. (Aš pats vis savo pirmąja kalba laikau prancūzų.)

Labai džiaugsiusi, jei „Šamonei“ pavyks mane pasiekti. Nuoširdžiai dėkui. Jei grįžtų atgal, reikėtų bandyti, gal Kazakevičiui pagelbsinti. Be „Eranus“ II t., Humanitarinių mokslų fakulteto raštų dviejų knygų ir Sezemano minėtosios brošiūros, gal kur antikvariate užtiktuote ir Šalkauskio „Visuomeninį auklėjimą“ su „Lietuvių tauta ir jos ugdymu“, o Maceinos – „Kultūros filosofijos įvada“, „Tautinį auklėjimą“ ir „Buržuazijos žlugimą“. Tai maždaug visa, ko reikia, bet ko neturiu, o kai ko ir visai niekur čia negaliu rasti.

Prašyčiau vienos tokios paslaugos: patikrinkite, ar Pr. Dovydaičio brošiūrėlė „Kultūra, religija ir mokykla“ tėra atspaudas iš „Lietuvos mokyklos“ 1930 metų 11 nr., ar atskiras dalykas. Jei tai nebūtų tik atspaudas, tai šios brošiūrėlės (30 psl.) bent eros atmušas būtų reikalingas.

Be autoriaus pavardės yra str. rinkinukas „Mūsų idėjos“, išleistas bene 1992. Buvo išleistas dideliu tiražu, tai gal ir būtų aptinkamas (jei ne kur antikvariate, tai pas kokį seną kunigą, sakysime, poetą V. Stonižitką, pagal spaudą, Kaune tebegyva).

Iš Lietuvos (per žmonos giminaitę) šiandien gavau Kuzmicko, Lazausko ir Rickevičiūtės „Iš filosofijos istorijos“. Išėjo jau 1968, bet tik neseniai

iš „Problemų“ apie šį leidinį sužinojau. Gal ir daugiau panašių dalykų yra, bet sunku sužinoti apie leidinius tų leidyklų, kurių katalogai negaunami. Pervertęs šį leidinuką, pastebėjau jo baigiamuosius žodžius, jog ir filosofinę mintį reikia laikyti „kultūriniu palikimu“. Viltinai tai skamba.

Visi geri linkėjimai ir nuoširdi pagarba.

J. Girnius

1971.XI.6

Didžiai Gerbiamasis!

Dėkoju už Jūsų X.14 laišką, kurį gavau lygiai prieš savaitę. O dar anksčiau gavau visas tris siųstąsias knygas. Ypatingai džiaugiuosi ir esu Jums dėkingas už savojo egzemplioriaus perleidimą – padovanojimą. Instruktyvios ir kitos dvi knygos: viena istorinė, antra filosofinė ar greičiau antireliginė.

Knygos ir aplanai spaudiniai ilgai eina paštu. Sakysime, „Pergalės“ 7-tą numerį tegavau prieš porą dienų. Be poros mėnesių nepasiekia, užtrunka dar ilgiau. Winno žodynėlį ir Barretto „Irrational man“ esu išsiuntęs rugpjūčio pusėj. Tai jau būtų būvęs laikas gauti. Pagal tai, pasieks ar ne, orientuosiuosi ir ateičiai. Daugiau mažiau jau orientuojusi, kas Jus domintų, ir pagal tai parinksiu pats. Kai ką atidėsiu kuriai atskirai progai. Man atrodo, būtų galima siųsti taip, kaip siuntėte, nes gavau. Labai džiaugiuosi, kad gavote ir kitų mano prašytų veikalų. Siųsdami pridėkite ir kitų, naujai išėjusių knygų, kurios gali mane dominti.

Jeigu Dovydaičio brošiūrėlė „Kultūra...“ yra skirtingo teksto nuo jo „Lietuvos mokykloj“ (1930 metų 11 numeris) išspausdinto teksto, man tos brošiūrėlės ar jos atmušo era reikėtų ir labai skubiai reikėtų – kaip tik dabar dirbamam darbui. O jeigu jos tekstas sutampa su straipsnio tekstu, tai būtų daugiau miela, negu reikalinga, gauti jei jau būtumėte pasirūpinę.

„Aidų“ žurnalo straipsnių nebus man sunku parūpinti, sunkiau juos pristatyti. Tiesa, filosofinių daug negaliu dėti, nes žmonėms per sunkūs (mūsų auditorija tokia maža). Pats nebeatsimenu, ką buvau atrinkęs.

Iš Bostono, nedidelės kolonijos, mažai kas vyksta ar atvyksta. Jei lankytųsi šiame krašte koks geras Jūsų pažįstamas, prašyčiau ir mane Jūsų vardu aplankyti.

Kas naujų knygų šiais metais pasirodė? Iš čia sunku orientuotis.

Tiek šį kartą. Visi geri linkėjimai.

J. Girmius

1971.XII.17.

Didžiai Gerbiamasis!

Naujus metus šiomet sutiksime gedulo ženkle, todėl drauge ir siunčiu visus gerus linkėjimus 1972-siems metams ir reiškiu užuojautą dėl motinos mirties. Daug veiksmų kiekvieną mūsų subrandina, bet visų pirma motinos šiluma ir išmintis (pamenu, kaip jau, baigusiam mokslus motina tardavo: tu žinai, aš išmanau).

Dėkoju už XI.29 laišką su žinia, kad ta brošiūra tėra straipsnio atspaudas.

Džiaugiuosi, kad dar dvi knygas gavote. Gal ir ateitų, kaip atėjo. Bet dviem mano siųstosioms gauti tikrai jau buvo laiko (tiesa, užtrunka ilgai pakeliui: rugsėjo „Pergalę“ gavau prieš savaitę, o „Kultūros barus“ tik vakar). Nuo kitų knygų siuntimo turiu susilaikyti, kol neaišku, ar anos pasieks. Ateina mintin, ar negautumėte pasiuntus per Mokslų akademijos ar universiteto biblioteką.

Tiek šį kartą. Su gerais linkėjimais.

J. Girmius

*Kalėdų šventės tematika tyro džiaugsmo ir
Naujieji Metai stiprybės ir vilties!*

Bostonas, 1972.II.11.

Didžiai Gerbiamasis!

Dėkoju už Jūsų I.26 laišką, kurį gavau prieš keletą dienų. Gera žinia, kad porą tų anglišku knygų jau gavote. Žiūrėsiu, ką toliau pasiūsti.

Jums esu parašęs sausio 30. Papildydamas aną laišką, noriu pasiiformuoti, kokia būtų tolimesnių knygų pirmenybės eilė. Kaip anąkart, berods, minėjau, būtų galima sudaryti 6–10 knygų siuntinėtį – priklausomai nuo pasirinktųjų dydžio, teisingiau, svorio.

Apie egzistencializmą, be dviejų gautųjų ir anksčiau minėtųjų Kaufmanno ir Barretto, dar po ranka turiu vokiškai O. Bollnowo Existenzphilosophie. Jei neturėtumėte, rekomenduočiau: aiškus išdėstymas autoriaus, kuris pats yra vienas egz. atstovų. Angliškai apie egz. neblogas J. Collins įvadukas The existentialists, iš kitų D. E. Roberts Ex. and Religiuos Belief, F. H. Heinemann Ex. and the Modern Predicament. Individo ir visuomenės santykius liečia E. A. Tiryakiano Sociologism and Existentialism (gal būt, kaip tik, kas Jus domintų). Sūnaus vertintas Harvardo prof. F. A. Olafson neseniai yra išleidęs etinę egz. interpretaciją Principles and Persons. Iš atskirų autorių G. Marcelio išversta ir Man against Mass Society (žinoma, ir kiti raštai). M. Merleau-Ponty angliškai išversti abu pagrindiniai veikalai: Phenomenology of Perception in The Structure of Behavior, taip pat yra ir str. rinkinys Sense at non-sense (kaip angliškai nesu tikras, bet mačiau vertimą) – eilė estетinių str., apie egz. ir marksizmą etc.; nesu tikras, ar išversta ir jo Les aventures de la dialectique – polemika su Sartre ir kiti str. apie marksizmą. Jei domintų, Teilhard de Chardin (lietuvinant: Šardeno – berods, ir pas E. Mieželaitį mačiau jį minima) būtų The Phenomenon of Man (ir apie jį H. de Lubaco knygotė). Prancūzuose savitu filosofu yra iškilęs Paul Ricoeur. Iš jo pagrindinio veikalo / „Valios filosofija“/ yra išverstas skyrius Fallible Man /kaltės problema/. Iš sociologinio intereso knygų amerikiečiuose daug dėmesio susilaukė D. Riesmano „The Lonely Crowd (Vieniša minia). Daug įdomių E. Frommo (filosofuojančio psichoanalitiko) knygų, tarp jų Escape from Freedom. Jis yra išleidęs ir įdomų įvairių autorių, pro et contra, straips-

nių rinkinį *Socialist Humanism*. Neseniai išėjo ir lietuvių prof. S. V. Vardžio chrestomatinė knyga apie Marksą (įvairūs autoriai Marksą svarsto kaip socialistų, revoliucionierių ir humanistą). Yra anglų kalba, tur būt, žinomo L. Kolakowskio apie marksistinį humanizmą (turiu pats). Džilo turiu *The New Class*. Apžvalginė P. A. Sorokino knyga – *Modern Historical and Social Philosophies* (nuo Danilevskio ligi A. Schweitzerio). Amerikiečių pagrindinis sociologas teoretikas yra Harvardo prof. T. Parsons. Sūnus klausė jo paskaitų ir galėtų rekomenduoti, kas iš jo stambių veikalų būtų svarbiausi. Ar turite A. Camus *The Rebel (L'homme révolté)*. Galėčiau paieškoti Garaudy (tebuvau iš bibliotekos pasiskolinęs). Dabartinę filosofiją neblogai apžvelgia F. Copleston, nors po jo pavardės ir yra raidės S. J. Turiu vokiškai A. Hübscherio *Denker unserer Zeit* – enciklopedinio pobūdžio su biografinėmis ir bibliografinėmis žiniomis (tik atvaizdus esu išėmęs, kai jų reikėjo enciklopedijai). Pas sūnų matematiką, bet su istoriniu interesu, mačiau nemažą knygų ir apie dabartį ar neseną praeitį, kaip R. A. Abramovitch apie sov. revoliuciją, A. C. Meyerio apie kom., I. Deutcher apie „nebaigtą revoliuciją“, H. E. Salisbury str. rinkinį apie sov. penkiasdešimtmetį, net ir Leono T. [Trocko] knyga apie savo vykdytą revoliuciją. Turiu atliekamą ir tą Litanus numerį – ten vertimai iš knygų. Maceina pernai išleido teologinę knygą „Bažnyčia ir pasaulis“, o dabar „Svarbieji dabarties klausimai“, kurioj du skyriai grynai teologiniai, o trečiasis skiriamas Teilhard de Chardino evoliucijos filosofijai.

Taigi, sąrašas ilgas. Bus galima bent dalį pasiųsti. Be minėto 6–10 knygų atrinkimo saugiausiam pasiuntimui, naudinga būtų sugestija, kas daugiau domintų. Kas surašyta, yra ir turima, atseit, galima tuoj pasiųsti, nelaukiant, kad kai kurių knygų norėčiau vėl sau įsigyti.

Tų dailės albumukų pažiūrėsiu, jei ne tos, tai kitos leidyklos. Kreipisiuosi į pora lietuvių profesorių ispanistų, kad padėtų surasti ir ispanų kalbos sinonimų žodyną. Čia, Bostone, svetimomis kalbomis knygų pasirinkimas labai mažas. Užsakius ilgai užtrunka.

Džiaugiuosi, kad pavyksta rasti mano ieškomų knygų. Kaip ankstesniame laiške minėjau, taip ir galima pasiųsti. Kad įrišimas netvirtas ar naudotos – nesvarbu. Kol kas nieko daugiau neužsiprašau. Bet norė-

čiau gauti „Židinio“ paskutinio numerio (gegužės-birželio) pirmojo straipsnio atmušą. Amerikoj to numerio niekur nebegauta.

Kad galėčiau parengti siuntinį šiam pavasariui, kaip rašiau, būtų gerai iš anksto žinoti, kam skirti pirmenybę.

Gerai linkėjimai.

J. Girmius

Bostonas, 1972.V.20

Didžiai Gerbiamasis!

Ilgiau užtrukau parašyti, nes ankstesni numatymai susijaukė.

Prieš kelias dienas Jums pasiunčiau keturis paketukus. Pirmame yra ispanų kalbos sinonimų žodynas – Gili Gaya Samuelio (jį man ispanistai rekomendavo) ir pridėtas kišeninis pigus ispanų-anglų ar atvirkščiai žodynėlis, knygyne drauge rastas. Antrą paketuką sudaro W. Barretto *What is Existentialism* ir Heinemanno *Ex. and the Modern Predicament* (beje, Kaufmanno tuo tarpu neradau, jo buvo tik nuo Šekspyro ligi egz., bet kai pavarčiau, pamačiau, jog nevertas dėmesio). Trečiame paketuke iš tos kolekcijos knygyne rasti du albumukai – apie ekspresionizmą ir abstraktinę dailę (gal vėliau atveš ir kitų). Ketvirtame, stambiausiame, paketuke yra buvusio Harvardo prof. Sachso *Modern Prints & Drawings* (jos gale pravarčios biografijos, kur rasite ir tris „lietuvius“, vieną gimusį Druskininkuose, Lenkijos Lietuvoj – Lipchitz, antrą – Rusijos Kaune (B. Shan) ir trečią, jauniausią, gimusį Bostone, „iš lietuvių tėvų“, – Levine) ir vienos reprezentacinės moderniosios dailės parodos turėtas iliustruotas katalogas. Tuo būdu dvylika knygų išėjo. Adresavau per universitetą, o ne į namus. Ant daugumos knygų užrašiau, kad jos skiriamos Jums – buvau patartas, jog tai pravartu.

Kitas keturias knygas (Vardžio, paskutinę Maceinos ir dvi Frommo, vieną autorinę, antrą tik redaguotą) iš savo rankų išleidau į kitas. Dar turiu pas save nupirktas, tarp jų Lefevre ir Althusserio apie tą patį au-

torių, apie kurį ir Frommo knygos, Munfordo mašinų mito I tomą, dvi Merleau-Ponty essays knygas, Arono apie marksizmą ir egzistencializmą, Marcuse „One-dimensional Man“ (turiu ir kitą, didesnę knygą „Reason and Revolution“, bet ji daugiau apie Hegelį), Camus „The Rebel“, G. Marcelio apie egzistencializmą, E. Mounier – apie personalizmą (abi anglų kalba), anglų kalba ir Sartre Critique įvadas, pavadintas Search for a Method. Tai naujai Jums įgytos knygos (anksčiau esu minėjęs kitas po ranka turimas). Bet užtruks pasiuntimas.

Ta mano pažįstama, kuri ruošėsi Lietuvą aplankyti šį pavasarį, atidėjo kelionę kitiems metams. Bet šiemet „Vagos“ leidyklos pakviestas rašytojas K. Almenas. Jis atvyks birželio 28 ir svečiuosis 3 savaites. Kadangi bus atostogų metas, gali būti sunkiau jį sutikti. Bet „Vagos“ žmonės vis vien žinos, kur kada jis bus. Parankiausia būtų jį iš pat pradžios sutikti, kol nebus iš Vilniaus išvykęs. Jei būtumėte atostogose, jam daviau žmonos sesers Julijonos Januševičienės (P. Cvirkos 18–2), chemijos docentės, adresą, kad paliktų ir paimtų dovanėlę.

Nemažai žmonių dabar vyksta tėvynėn. Gal ir daugiau kas pažįstamų vyks. Bet dėl jų dar nesu tikras, nors vieną girdėjau besiruošiantį. Kitais metais ruošiasi (bent planuoja) Lietuvą aplankyti ir mano sūnus (būtent tas, kuris filosofinio intereso). Bet tai dar tolima. Aš pats, vieną darbą baigęs, kibsiu į antrąjį, kuriam dar stokoju medžiagos.

Vieną knygų siuntinį iš Jūsų jau senokai gavau. Bet to, kuriame atspaudas, dar negavau. Paštas dažnai vėluoja. Pvz., „Pergalės“ sausio numerį gavau tik prieš pora savaitių, jau gegužės mėnesį. Užtat vasario numeris atsivijo už savaitės.

Kad draugas K. nedraugiškas pasirodė, apgailestauju. Kai nori, tai ir gali. Bet, matyti, užsirūstinęs. Nieko nepadarysi.

Tiek šį kartą. Pamaži lauksiu žinių, kaip ilgai minėtieji siuntiniai, tos šešiolika knygų, keliaus, kol gausite.

Zakso knygą buvau davęs recenzuoti vienam jaunųjų filosofų – recenzija išėjo kieta. Man ji irgi darė neįdomų įspūdį. Betgi, liaudies patarle tariant, visko reikia.

Visi geri linkėjimai.

J. Girmius

Bostonas, 1972. VI.14

Didžiai Gerbiamasis!

Jūsų siuntinuką su naujausiais „Problemų“ numeriais ir kt. jau prieš trejetą savaitių gavau. Gavau ir to straipsnio atmušą. Buvo įdomu jį paskaityti, nors patetiškesni sakiniai būtų norėjęsi išskusti. Kadangi tai visa gavau gegužės 23, buvo tikra gimimo dienos dovana.

Ir šią vasarą daug kas važiuoja tėvynės aplankyti. Užsiklausiau ir vieną antrą pažįstamą. Viena pažįstama išvažiuoja už poros savaitių, birželio pabaigoj. Kiti vėliau. Prašysiu ir Jus aplankyti, jei pataikys namuose (o jei ne, daviau žmonos giminaitės adresą).

Iš knygų, be jau minėtųjų šešiolikos, dar iš rankų išleidžiu keturias: Sartro Search for a Method, Althusserio apie Marksą, Camus Rebel ir Marcelio The Philosophy of Existentialism. Toliau rūpinsiuosi likusiomis.

Humanitarinių mokslų fakulteto raštų, pasirodo, yra bene trys knygos (ar gal antroji sudvigubinta?). Pravartus būtų ir katalogas Skaitytinos knygos /sudarė V. Valiukevičius/, J. Blažio Tolerancija, Laužiko Ap-linka ir žmogus /gal turi pats autorius/, J. Lazausko brošiūrėlė apie pasaulėžiūros sroves, J. Matvilos apie liaudininkų ideologiją, Vl. Stankevičiaus Pasaulinės istorijos dinamika, Maliausko Etika. Teodicėja. Gal ir dar viena kita giminingo pobūdžio, jei pasitaikytų.

Iš enciklopedijos III tomo sužinojau ir apie Jūsų mokslinį kelią. Gaila, kad nėra pridėtas atvaizdas.

Linkiu malonaus vasaros poilsio. Kuriuo metu išvyksite atostogoms?

J. Girmius

Boston, 1972. VI.25

Didžiai Gerbiamasis!

Nors Joninės jau vakar buvo, vis vien, nors ir vėluodamasis, siunčiu Jums vardo dienos sveikinimus su visais gerais linkėjimais.

Rytdienos paštu Jums išsiunčiu du paketukus po porą knygų. Pirmame gausite W. Kaufmanno apie egzistencializmą, nuo Dostojevskio iki Sartre'o (gavau pagaliau) ir J. Wahl trumpą egzistencializmo istoriją. Antrame paketu – A. Hübscherio 62 šio amžiaus filosofų biografijos su bibliografija ir N. Schlenoffo leidinukas apie dabartinį meną. Bus įdomu, kiek laiko jos keliaus.

Be to, iš savo rankų dar išleidau keturias knygas: Merleau-Ponty essais rinkinį *Signs*, Marcuse *One-dimensional Man*, Mounier personalizmą (tas žmogus buvo būdingas „tiltų statytojas“ dar prieš visus kitus) ir Lefebvre Markso sociologiją (tai pagrindinis dabarties marksizmo Prancūzijoje atstovas, savo laiku buvęs ir pripažįstamojoje partijoje). Iš viso jau 24 knygas išsiunčiau.

Kai ką dar numatau. Pagaliau gavau ir išspaudotosios „D.inkv.“ knygos antrąjį leidimą.

Lankysis Lietuvoj ir mano pažįstamų. Pora kaip tik už poros dienų išskrenda – jau bus Vilniuj anksčiau, negu gausite laišką. Pora kitų numato vykti liepos pabaigoj–rugpjūčio pradžioj.

„Vaga“ yra pakvietusi tėvynėn rašytoją K. Almeną. Tai paslaugus bičiulis. Bus įdomūs jo išpūdžiai. Lauksiu.

Kaip rašiau VI.14 laiške, Jūsų siuntinuką su naujais „Problemų“ numeriais ir atspaudu gavau.

Lietuvos laikraščiai eina lėtai, jeigu ne oro paštu siunčiami. Jau gavome „Gimtojo krašto“ įdomius gegužės pusės numerius, bet „Pergalės“ neatėjo nė balandžio numeris.

Geros lietuviškos vasaros
(čia vasara daugiau iškankina, negu atgaivina).

J. Girmius

Bostonas, 1972.XI. 16

Didžiai Gerbiamasis!

Labai džiaugdamasis, nuoširdžiai dėkoju už visas gautas septynias dovanėles. Kadangi paštas neskubus, tai tik neseniai gavau, nors žinojau, kad išsiųstos. Be galo džiaugiasi jomis visomis. Dar nesu gavęs tik suvenyrinės piniginių, kuri buvo minėta. Be abejo, sulauksiu. Iš anksto dėkoju ir už ją kaip bičiulišką mostą.

Savo ruožtu domiuosi, kiek mano siųstųjų dovanėlių spėjo Jus pasiųsti. Paštu gegužės–birželio mėn. buvau pasiuntęs dvylika, per draugus įteikęs dešimt, be to, pereitą mėnesį keturias dovanėles pasiunčiau per mano sūnaus, o per jį ir mūsų šeimos gerą draugą, nuvykusį Vilniun studijų reikalui. Pora liko nepaimtų. Dostojevskio analizės antroji laida yra nuėjusi, tik užtrunka iš provincijos atvežti.

Jūsų X.27 laišką gavau ir džiaugiuosi jo naujienomis. Humanitarinių m. fak. raštų 3 knygoj turėtų būti Sezemano str., kaip iš „Eranus“ patyriau. Gal būtų galima jį atmušti? Kitų filosofinių str. gal tame numery ir nėra (Kisino kataloge ta knyga neįtraukta). Čia pasisėkė rasti minėtą str. rinkinėlį „Mūsų idėjos“ ir V. Valiukevičiaus „Skaitytinios knygos“. Tąd atkrinta.

Norėčiau Jus prašyti vienos paslaugos – nurašyti Dovydaičio straipsnių bibliografiją (antraštė, puslapiai, numeris) iš tų komplektų, kurių čia niekur nėra.

Vardiju juos: Vilties mėnesinis mokslo ir literatūros priedas, pradėtas leisti 1913 gruodžio ir ėjęs ligi pirmojo karo (kas bus pasirašyta ar D. kriptonimu pažymėta; be to, kiek kuriais metais to priedo numerių ir puslapių iš viso išėjo).

„Lietuvos Mokykla“ pirmieji metai – 1918 (visa, kas atrodys paties redaktoriaus parengta), be to, žvilgterkite į 1921 nr. 9: ar jame taip pat nebuvo jo kokio vertimo ar šiaip rašinio; tų pat 1921 nr.12 patikrinkite, kiek pačios redakcijos ar redaktoriaus buvo apie Jablonskį – tas nr. jam skirtas; jei redaktoriaus bene trijuose puslapiuose būtų ko įdomesnio apie jį patį, būtų gerai juos atmušus.

„Ateitis“ visų 1917 metų, 1918 m. pirmieji penki numeriai ir 1919 m. 4–5 nr. mano nerasti, bet juose buvo vadovėlinės medžiagos, nes tada jos stokojo, kurią tam reikalui teikė D.

„Santūra“ – abstinencijos žurnalas, du numeriai 1927–28. Tikrai buvo vienas vertimas, rodos, pirmame numery. O gal ką davė ir antram nr.?

„Kosmos“ – 1934, 1935 ir 1936, reikėtų atžymėti ir jo vertimus, ir jo savus straipsnius bei biografijas. Nepervertus iš turinio sunku orientuotis, nes turinys būdavo savotiškai sudaromas. Be to, to paties žurnalo 1939 nr.1–3 yra jo Th. Mayerio str. vertimas, atžymėtas 54, 55 ir 66 puslapiais, tad visai neaišku, nuo kurio ligi kurio puslapio. Turėjo būti ir gamtininko Linné biografija, bet jos neužtikau: jei nebūtų 1934–36 komplekte, žvilgterkite, ar nebuvo 1933 ar 1932 šios biografijos.

Drįstu šios paslaugos prašyti, nors žinau, kad tai mažiausiai porą vakarų atims. Tačiau norėčiau užpildyti likusias spragas, o apie tą žmogų baigiu atskirą monografiją.

Tų rusų vertimų nemažai yra, bet rusų kalba gali būti sunkiau gauti (gal gerai ir angliškai?). Kurie veikalai labiausiai reikalingi? Pats, deja, priklausau tai kartai, kurie tos kalbos nesimokėme. Vyresnieji jais nemažai domėjosi (net Maceina), bet man jų misticizmas buvo tolimas. Berdiajevo, žinoma, pora knygų susipažinimui paskaičiau. Vienoj paskaitoj Paryžių (dar prieš karą) teko jį ir matyti – maždaug tokios išvaizdos, kaip Sokratas vaizduojamas tradiciniuose atvaizduose.

Dėl Teilhard de Chardin dabar pas mus kilę daug polemikos. Bėda tik, kad sunku pasiūsti: visi viskuo apsikrovę. Man irgi būtų didelio noro pamatyti tėvynę. Bet vis atidedu ateičiai, kai bus galima ir tėviškes pamatyti. Tačiau gal kitą vasarą važiuos sūnus (ypač jei bus spėjęs disertaciją baigti).

Rašėte, jog domitės ir estetiniais klausimais. Įdomu, ar skaitėte čionykštės „Žemės“ mano platoką (apie 50 psl.) įvadą.

Jūsų str. „Švytury“ man buvo komplimentuotas ir iš ten, ir iš čia. Bet to laikraščio neprenumeruoju. Ir iš Macevičiaus str. „Problemose“, ir iš Genzelio knygutės skaičiau apie filosofinio palikimo pervertinimą. Literatai tai atliko, bet filosofijoje, žinoma, sunkiau. Aničas ar Zaksas, sprendžiant iš „Problemų“, stokoja to atvirumo, kuriuo taip gražiai rašytojų buvo „prikeltas“ Vydūnas.

Gerai linkėjimai

J. Girnius

1972.XII.21

Geriausi linkėjimai, kad nauji 1973 metai būtų laimingi ir kūrybingi.

Jums esu parašęs lapkričio 16. Tame laiške su džiaugsmu dėkoju už visas gautas knygas (visas gavau). Prašau dar vienos paslaugos. Jei nebūtumėte laiško gavę, turėčiau kai ką iš jo pakartoti nauju laišku.

Vilniuje dabar vieši doktorantas Kondratas. Prašiau, kad Jus aplankytų su 4 dovanėlėmis. Ar tai padarė? Tai paslaugus žmogus – galėtų ir man paimti knygų.

Rašau [ant] Soutine reprodukcijos atviruko. Visuose muziejuose jo gimtiniu kraštu nurodoma Lietuva. Viso labo! J. Girmius

1973.II.20

Didžiai Gerbiamasis!

Dėkoju už Jūsų I.27 laišką. Malonu, kad gavote paskutines tris knygas, kurias minėjote. Iš tiesų, ilgokai užtruko. Tik pamiršote atsakyti, ar gautos visos anksčiau paštu siųstos knygos (dvylika). Tas sūnaus pažįstamas dar užtruks ligi balandžio. Jis galėtų paimti porą knygų.

Didžiai esu dėkingas už paslaugą bibliografijos reikalui. Tiesą tariant, nė nepagalvojau, kad tiek laiko Jums sugaišins. Bet juo labiau tai įvertinsiu. Ar susidarė tiek daug, kad laišku per stora buvo. Iš un-to bibliotekos dar negavau, bet jos nuoširdų paslaugumą žinau. Tikiuosi sulaukti.

Buvo spaudoj, kad turėjo atvažiuoti filosofas prorektorius Grigonis, bet, pasirodo, vėliau teatvažiuos. Tai būtų netoli nuo manęs, bet vargu (kiek iš biografijos galima spręsti), kad būtų įmanoma pasiinformuoti apie Lietuvos filosofus.

Šiaip, kaip rašiau, Bostone lietuvių negausu, tad ir tėvynę aplankančių nedaug, o ypač inteligentiškesnių žmonių. „Kultūros barai“ gauna „Aidus“ (berods, veltui). Įdomu, kiek redaktoriai galite pasinaudoti.

„Žemės“ antologija nebeįmanoma gauti. Su didžiu vargu buvau gavęs tik prof. J. Lebedžiui. Gal žmona paskolintų.

„Liet.lit.kritikos“ II tomas bus labai pravartus. Dėkui ir už kitas gautas knygas. Gaila, mano pažįstamieji nebegavo Valančiaus raštų, nors buvo iš anksto įspėti gauti, kai tik pasirodys. Gal su dr. Šliūpo raštais taip neatsitiks.

Jei ta drg. Atkočiūnienė yra Regina (ne gražuolė, bet protinga), tai ne tik žmona dėkoja už linkėjimus ir siunčia savuosius, bet ir aš prie jų jungiuosi: buvo ir mano studijų draugė, gal kokiais pora metų vyresnyame kurse.

Visi geri linkėjimai: J. Girmius

Boston, 1973.III.27

Didžiai Gerbiamasis!

Jūsų I.27 laišką gavau, o pats atsakiau II.20 laišku. Tačiau nei iš bibliotekos, nei iš Jūsų nieko daugiau nesulaukiau. Galvoju, kad gal vienu antru laišku būtų galima pasiųsti tų bibliografinių duomenų, dėl kurių tiek sugaišote. Tai, rodos, labai paprastas reikalas. Man gi jau skubus reikalas.

Porą mėnesių (tiek baigiant senuosius, tiek pradėdant naujuosius metus) buvau sunegalavęs. Tad savaime ir visi darbai nusitęsė. Kaip Lietuvoj, taip ir čia šiaip žiemos lyg nebuvo – be sniego pašaldavo ar palydavo.

„Lietuvių literatūros kritikos“ II tomą su pora kitų knygų gavau ir nuoširdžiai dėkoju. Įdomu buvo rasti Dobilo kritikos bent trumpų ištraukų. Leidinys nuskriaustas J. Ambrazevičiaus ignoravimu: kaip literatūros mokslininkas jis lygiomis stovėjo su Putinu-Mykolaičiu.

Mūsų spaudoje užvirusios didelės diskusijos dėl Teilhard de Chardino: kiek Maceina jį užpuolė, tiek kiti dabar Maceiną puola.

Aštrios, bet dokumentuotos kritikos susilaukė R. Skaisgirio knyga. „Kultūros barai“ žurnalą gauna, tad galėtumėte žvilgtelti.

Esu sukaupęs medžiagos, bet vargas persiųsti: kaip esu rašęs, Bostonas guli nuošalokai nuo kitų miestų ir lietuvių jame maža, tad nedaug ir kas užvažiuoja ar išvyksta aplankyti tėviškės.

Visi geri linkėjimai.

J. Girmius

Bostonas, 1973.V.7

Didžiai Gerbiamasis!

Dėkoju už šiandien gautą Jūsų IV.27 laišką. Ypač dėkingas už bibliografiją: smulkesnių str., pasirodo, visiškai nežinojau, o stambesnių bent trim atvejais turima bibliografija buvo skirtinga, tad ir nežinojau, kuria patikėti. Gal būt, vienu laišku po kito būtų galima gauti ir kitą tūkstantą bibliografiją.

Iš universiteto bibliotekos vis dar nesulaukiau. Jei būtų pasiūsta paprastu paštu, gali dar ir ateiti: žurnalai eina net ligi 4 mėnesių!

Žurnalas „Kultūros barams“ siunčiamas jau keli metai. Gauna ir universiteto bei akademijos bibliotekos (iš viso apie 10 egz.).

Prieš trejetą dienų Bostone viešėjo rašytojas K. Almenas. Tai jau gavau ir tą Vilnių primenančią Jūsų dovanėlę. Dėkoju nuoširdžiai.

Vatikano suvažiavimo tomų čia išėjo trys, bet du jų atitinka Lietuvos vertimą. Tik trečias tomas pagrindinius dokumentus papildė pop. [popiežiaus] kalbomis. Turiu, žinoma.

Tiek šį kartą. Ankstesniame laiške perdavėte žmonai linkėjimus nuo bibliotekininkės. Savo ruožtu norėčiau jai (jei tai Regina) keliais pridedamais žodžiais atsakyti.

Už savaitės ruošiuosi trejetui svaičių aplankyti Europos kultūros didžiuosius centrus. Kituose esu buvęs, bet šįkart sieksiu ir Atėnus – filosofų tėvynę.

Visi geri linkėjimai.

J. Girmius

1973.VII.19

Didžiai Gerbiamasis!

Dėkoju už Jūsų VII.5 laišką, kurį gavau prieš porą dienų. Skubinuosi atsakyti.

Nuoširdžiai esu dėkingas už bibliografiją. Yra joj koks trejetas klausimų, bet šį kartą jų nebedėstau. Palaikykite rankraštį – gal jame bus, kas liko neaišku. Gavau iš bibliotekos pranešimą (VI.1), kad man išsiunčia 3 puslapių ištrauką ir publikacijų sąrašą. To dar negavau: matyt, išsiuntė ne oro, o paprastu paštu. Gal iš ten paaiškės, kas liko neaišku.

Abi Jasperso knygas turiu (antroji – 1100 puslapių). Galiu jas perleisti, nes neturiu vilties savo disertaciją (apie 500 mašinėlinių puslapių) kada nors paskelbti, o jei ir reikėtų kurią citatą patikrinti originale, rasčiau čia bibliotekose. Bet persiuntimo klausimas tiesiog beviltiškas: daug mažiau bevažiuoja ir visi apsikrovę. Reikia gero pažįstamo. Malonus žmogus, bet dvasinis robotas buvo ir mane aplankęs. Ir iš anksto žinojau, ir iš pirmos minutės pamačiau, jog nėra nė kalbos.

Valančiaus raštus jau pasisekė čia gauti. Lietuvoj maniškiai buvo iš anksto įprašyti, bet vis vien nespėjo.

K. jau grįžo prieš porą savaitių, buvome susitikę, knygų dar laukia – pasiuntė per un-tą. Turiu minty, kas Jus domina, bet, kaip rašiau, sunku su keliu.

Nuoširdžiai vertindamas Jūsų žmogišką gerumą, atjaučiu, kaip skaudžiai turite pergyventi savo tėvelio blėsimą. Mano motina taip pat kone visą laiką ligonė, artėdama į 80-sius amžiaus metus. Begaliniai norėčiau bent dieną pamatyti (ji gi iš daugiau negu skurdaus ūkelio tris sūnus išleido į mokslus).

Volietijoj pažįstamų beveik neturiu, galėtų žinoti G. Iš ten, gal būt, lengviau pasiekti tėvynę. Lankėme su žmona Europą ligi Graikijos, kurios dar nebuvau matęs. Bet reikėjo tuo tenkintis.

Su šiltu jausmu

J. Girmius

Bostonas, 1973.XII.31

Sveiki!

Rašydamas metų sąvartoje, pirmiausia linkiu laimingų 1974 metų tiek kasdieniniuose rūpesčiuose, tiek kūrybiniuose užmojuose.

Jūsų paskutinius du laiškus gavau ir už juos dėkoju. Taip pat gavau ir tas tris knygas, kurias K. buvo paštu pasisiuntęs. Džiaugiuosi jomis.

Domiuosi Jūsų įspūdžiais iš tarptautinio filosofų kongreso Varnoje. Tur būt, negaliu prašyti, kad juos ne tik laišku aprašytumėte. Ar buvo progos iš kaimyninės Bulgarijos aplankyti ir Graikiją – filosofinės minties tėvynę? Man darė didelį įspūdį, žiūrint į pilkas Atėnų kalvas ir atsimenant, kad jose išžiebė vakarietiškas mąstymas.

Gėrėjausi Jūsų straipsniais apie K. Jaspersą. Ypač lygindamas su tuo, kaip jį komentavo V. Lazutka (Apie tikėjimą į pomirtinį gyvenimą, 40–41). Nesistebėjau, kad ir pats buvau šio filosofijos mokslų kandidato šmeižiamas net rusų žurnale „Nauka į religija“. Jis pralenkia ir I. Zaksą.

Jei „Kultūros barai“ negauna žurnalo, tai be reikalo jis ir siuntinėjamas. Reikės įspėti administraciją.

Čikagoj vykusiame išeivinių mokslininkų suvažiavime buvau suorganizavęs ir filosofijos posėdį su 4 pranešimais. Viena paskaita analizavo, kaip lietuvių filosofai interpretuoja Lenina. Ji bus paskelbta žurnale. Aš pats informaciškai apžvelgiau dabartinę filosofijos padėtį Lietuvoje. Spausdinti nesiskubinsiu, nes daugiau dėmesį kreipiau į pozityvius laimėjimus, o esamomis sąlygomis, man sakoma, jog kuo džiaugtis esą klampiau negu ką kritiškai vertinti.

Abiejuose pranešimuose buvote ir Jūs minimas.

Iš Grigonio girdėjau, kad bene nuo šio rudens įvedama ir filosofijos specialybė Vilniaus un-te. Jei galima, norėčiau gauti paskaitų tvarkaraščius (dabar, berods, filologijos ir istorijos fakultetai perskirti). Kiek iš viso un-te filosofijos dėstytojų, kuriame fakultete ir kuriuos kursus Jūs Pats dėstote?

Šiomet nieko nebuvo progos pasiūsti. Kitais metais, gal būt, mano paties sūnus vyks. Kokia pirmumo eilė? Ką galima paštu siūsti? Šiek tiek esu sukaukęs.

Man, kaip rašiau, būtų pravartu: Hum. mokslų fak. 3-ioji knyga (težinau joje esant Sezemano str.), J. Blažio Tolerancija, A. Maliauskio

Etika ir Teodicėja, J. Lazausko brošiūrėlė apie pasaulėžiūros sroves. Šiaip, daugiau mažiau, turiu, kas svarbiausia.

Kol „Problemų“ dar iš čia negalima prenumeruoti, visi nauji numeriai reikalingi. Šiaip, rodos, kažko naujo nepasirodė. Ką leidžia „Vagos“ ir „Minties“ leidyklos, nesunku sužinoti. Bet ką išleidžia pačios mokslinės įstaigos, iš čia galima tik atsitiktinai sužinoti. Bet Jūs vietoje orientuotės, kas mane tiesiog ar netiesiog domina.

Gavau ir iš bibliotekos (vasaros pabaigoj) bibliografiją. „Vilties“ priedo smulkesnių str. visai nežinojau. Liko klaustukai dėl 1914 metų šių straipsnių: 3 numerį Kr. mirties chronologija 66–76 ar 65–78, kaip duota Šalkauskio paskelbtaj bibliografijoj; 4 numerį Kr. prisikėlimas 97–111 ar 97–112; 11–12 numerį apie Benediktus 337–353 ar 336–354, tame pačiame numery pop. [popiežiaus] primatas 367–407 ar 408? Nieko nėra iš 1915 metų, bet ir jais turėjo išeiti 4 ar 5 numeriai. Aplamai tai buvo didelė paslauga, ir už ją lieku didžiai dėkingas.

Tiek šį kartą. Su pagarbos jausmu lieku Jūsų

J. Girnius

Bostonas, 1974.VII.11

Didžiai Gerbiamasis!

Noriu šiuo trumpu laišukučiu Jus painformuoti, kad mano vidurinysis sūnus (bebaigęs daktarinę disertaciją iš filosofijos) gavo leidimą aplankyti Lietuvą. Gyvens pas žmonos seserį Vilniuj (P. Cvirkos 18, bt. 2) ištisą mėnesį. Numato nuvykti liepos 25 ar 26. Kaip tik tuo laiku, kai Jūs išvyksite savo atostogoms. Gal tačiau viso mėnesio neatostogausite. Jei grįžtumėte į Vilnių dar tą jų (sūnaus su žmona) lankymosi tėvynėje mėnesį, prašau juos pagloboti, supažindinti su tuo, kas jam padėtų savo laiką turiningiau Vilniuje praleisti, ypač savosios specialybės srityje.

Tiek trumpai šį kartą. Visi geri linkėjimai vasaros poilsiui.

J. Girnius

1974.XII.16

Nuoširdūs linkėjimai, kad naujieji 1975-tieji metai būtų ko laimingiausi. O laimė yra toks dalykas, kurio niekada nėra per daug, kurį įvertini tik tada, kai jo stokoji.

Didžiai esu dėkingas už sūnaus paglobojimą, kai jis lankėsi Vilniuje. Kelionė į tėvynę padarė jam gilių įspūdį (nors Chicagoj tiesiai iš aerodromo turėjo vykti ligoninėn). Per jį lyg ir aš pabuvojau Lietuvoje. Sūnus tiek sužavėtas, kad vėl planuoja kada nors vykti.

Skaičiau, kas buvo keturių rašoma. Čia galioja matematinė taisyklė, kad ir begalybė nieko nereiškia, jei tesiremia niekio daugyba.

„Problemas“, Aristotelio vertimą ir „Mokslo logikos klausimus“ gavau. Dėkui.

Tiek šį kartą. Viso labo!

J. Girmius

1975.V.27

Sveikinimai iš kelionės po Pirėnijos pusiasalį – ir Senekos, ir Marko Aurelijaus, ir arabų filosofų gimtųjų kraštų. Užsukome porai dienų ir į Afrikos žemyną – Maroką. Buvo įdomu visur čia kelionėj matyti maurų kultūros ir meno pėdsakus.

Viso labo!

J. Girmius

Bostonas, 1975.IX.3

Sveiki!

Dėkoju už Jūsų VII.27 laišką. Knygų siuntinukų per šiuos metus gavau net trejetą. Didžiai esu už juos dėkingas. Jūs atsiuntėte ir V. Galinio

„Naujas kryptis lietuvių literatūroje“. J. Lankučio knygos negavau, tur būt, ir nesiuntėte.

Daug šį kartą ir nerašau, nes tikiuosi gyvai pasimatyti. Rengiuosi su ekskursija aplankyti Vilnių (iš viso 5 dienos, bet viena jų žadama Kaunui). Laikas toks ribotas, kad tiesiog neįsivaizduoju, kaip bus galima jį ir „planuoti“. Atvyksiu rugsėjo 20 (šeštadienį) pietums (į aeroportą atvykimas iš Leningrado numatomas 11.43 prieš piet.). Sustosime (būsime padėti) greičiausiai „Gintare“. Iš ten vyksiu pasveikinti žmonos giminių. O po kokios valandos (prileidžiu apie 3 val. po pietų) gal ir būtų galima tuojau iškart apžvelgti Vilniaus istorines vietas. Gal tuo metu neturėsite paskaitų ar nebūsime išvykę. Bandysiu atsiklausti telefonu, ar esate namuose, ar tiesiog į juos nupėdinsiu (rodos, netoli nuo giminių).

Tikiuosi, kad galiu tarti: iki pasimatant!

J. Girmius

1975.XII.25

Laimingų naujų 1976 metų!

Didžiai buvo malonu gyvai susipažinti. Bet apgailestauju, kad tik ke-liolika minučių tebuvo laiko pasikalbėti.

Įdedu vieną nuotrauką – blogai išėjusią, nes jau vakaras nebeteikė šviesos.

Viso labo!

J. Girmius

S. Dali – surrealizmo vienas iš būdingiausių atstovų.

[Laiškelis parašytas ant S. Dali reprodukcijos atviruko – Red.]

Bostonas, 1976 kovo 19

Sveiki Gyvi!

Dėkoju už naujametinius sveikinimus su trumpu laiškučiu, taip pat už knygų siuntinuką su tuo „Problemų“ numeriu, kuris buvo skirtas Kantui (1974, Nr. 2).

Sausio paskutinėmis dienomis Jums pasiunčiau du knygų siuntinukus. Viename yra penkios knygelės (dvi Kierkegaardo, viena Frommo, toks orientacinis filosofijos žodynėlis ir dar kažkas – visa smulku). Antrasis siuntinys tai K. Jasperso stambusis veikalas „Von der Wahrheit“. Tikuosi, kad nebus jis pavogtas, nesgi tai būtų vis dėlto nedora ir nesutaikoma su civilizacinėmis normomis, visur lygiai galiojančiomis. „Von der Wahrheit“, tiesa, gero kai subraukyta, nes buvo naudota; tryniau tik savus joje atsižymėjimus.

Daugiau ar mažiau žinote, kokiomis knygomis domiuosi. Ypatingų „nurodymų“ neturiu (nebent pasisektų rasti prieš trejetą metų išėjusi „Ideologinė kova ir jaunimas“, nesgi filosofai joje rašo). Iš anksčiau minėtų senesnę „Istorijos teoriją“ jau pasirūpinau.

Domiuosi, kaip savuoju žvilgiu vertinate užsimintąsias estetines refleksijas.

Labai gilų įspūdį paliko Lietuvoj apsilankymas. Tik apgailestauju, kad penkios dienos buvo per trumpas laikas. Ir su Jumis, galima sakyti, tik pasimatėme, vos tik keliais žodžiais pasikeitėme. Būtų buvę įdomu ir su kai kuriais jaunesniaisiais filosofais susipažinti. Neveltui išvykdamas prisiminiau Jasperso tartuosius žodžius, kad tėvynė neteko f, o tas neteko tėvynės. Visą laiką teko ne savo darbą dirbti, vienam už tris, o sau liko tik menki laiko likučiai.

Įdedu vieną nuotraukutę. Ji tamsi išėjusi, nesgi jau buvo pavakarė.

Jei laiko rasite, džiaugčiausi ir platesniu laišku.

Viso labo:

J. Girmius

Sūnus disertaciją įteikė rugsėjo pradžioj. Deja, pagrindinis vertintojas šiemet turi atostoginius metus ir dar ligi šiol darbo nepaskaitė. Ir tai etiko „etika“. Šiaip jis, sūnus, nepraranda nuotaikos – sulaukė Audriaus ir juo džiaugiasi...

1976.VI.23

Joninių išvakarės – tad pirmiausia vardo dienos sveikinimai, kuriuos lydi visi geri linkėjimai.

Domiuosi, ar gavote mano š. m. kovo 19 laišką. Jame pranešiau, kad sausio pabaigoje Jums pasiunčiau du paketukus: pirmame buvo bene penkios smulkmenos, bet antrame K. Jasperso „Von der Wahrheit“ (arti 1000 psl.). Manau, kad visą tai gavote. Galėčiau ir dar kai ką daugiau pasiųsti (bent iš to, kuo pats nebesinaudosiu).

Įdedu sąrašą knygų iš Lietuvos, kurių norėčiau gauti. Gal Jums pasiseks jų rasti. Kur nėra autorių, tai kolektyvinės knygos. Jei būčiau įrašęs ir labai populiarių leidinių, skiriamų eiliniam skaitytojui, galite dėl jų ir nevargti. Už knygas apmokės žmonos sesuo, kuriai apie tai parašiau ir pasiunčiau tą patį sąrašą. Jūs pats pinigų neiekvokite. Jų ten yra. Bet žmonos sesuo turi vargo knygas gauti, nes ne iš karto apie jas ir sužino. – Lauksiu parašant.

Viso labo!
J. Girmius

Filosofijos žodynas (1975)
Vilniaus un-to istorija 1579–1803
Apie mokslinį ateizmą ir ateistinį auklėjimą
J. Brazdaitis: Religijos kilmė ir kitimas
I. Petrauskienė: Vilniaus akademijos spaustuvė
J. Jarmalavičius: Ateistinis auklėjimas T. Lietuvoje
R. M. Rilke: Poezija
L. Jovaiša: Psichologinė diagnostika
LKP skaičiai
A. Žilėnas: Utena
V. Alseikos atsiminimai
J. Jakaitis: Išdavystės keliu
Nacionalumas ir internacionalumas
G. Zimanas: Mes – patriotai ir internacionalistai
S. Šimkus: Internacionalinis ir patriotinis aukl.
S. Kaltachčianas: Lenininė nacių teorija
J. Jurginis: Pagonybės ir krikšč. santykiai Lietuvoje
V. Niunka: Klerikalinės partijos ir Vatikanas
Filosofijos istorijos chrestomatija
R. Tidikis: Moksleivių moksl. ateist. įsitikinimų formavimas
I. Statkevičiūtė: Estetinis auklėjimas

B. Bitinas: Pradinių kl. mokinių ateist. auklėjimas
 Liet. kalbos rašyba ir skyryba
 A. Rakūnas: Klasių kova Lietuvoje 1940–51 metais
 J. Lazauskas: Ideologinės kovos aktualijos
 A. Gaidys: Nuo ko jie bėgo (anglų ar vokiečių k.)
 J. Aničas: Klerikalizmas (anglų ar vokiečių k.)
 B. Kuzmickas: Modernizmas šiuolaikinėje katalikybėje
 Užsienio liet. visuomeninės minties bruožai
 Problemos, Nr. 15 ir vėlesni
 J. Požėra: Lietuviškoji rapsodija
 V. Jurkštas: Ž. Liauksminas
 J. Bobrovskis: (poezija) Sarmatijos metas
 K. Navickas: Patriotizmas, intern., nacionalizmas
 I. Gansiniauskaitė: Tie patys
 J. Aničas: Antiliaudiniu keliu
 Ideologinė kova ir jaunimas (1972)
 J. Galvydis: Žmogaus ir pirmųjų žmonių visuom. kilmė
 Adomonis ir Čerbulėnas: Lietuvos meno istorija
 K. Umbrasas: Žemaitė

Bostonas, 1976.VII.30

Sveiki Gyvi!

Dėkoju už VII.8 laišką ir dėliaugiuosi, kad gavote, ką buvau siuntęs.

Iš knygų sąrašėlio išbraukite šias: Petrauskienės apie Vilniaus akademijos spaustuvę, J. Barzdaičio apie religijos kilmę (prieš trejetą dienų gavau iš jo paties), Nacionalumas ir internacionalumas, G. Zimano „Mes – patriotai ir intern.“, išleisimą knygą apie rašybą ir skyrybą, K. Navicko „Patriotizmas...“, „Filosofijos istorijos chrestomatiją“ (XIX ir XX amžiai; jei būtų kita, būtų laukiama). Tās knygas arba jau turiu, arba kiti yra pasiuntę ar pasiūs.

Dėkui už pasiūstą „Filosofijos žodyną“ ir naują „Problemu“ numerį (paskutinis gautas Nr. 14). Kęstutis yra jau senokai gavęs Daulanto 2 tomus (šėlmis, jei dar nepadėkojo). Man jų atskirai nereikia – pasidalysime.

Savo knygų sąrašėn galiu būti įtraukęs ir tokių, kurias galiu rasti nereikalingomis, kai gaučiau. Iš antraštės sunku spręsti. Peržvelgęs, Jūs patyspręskite, ar kurios verta ieškoti pirkti, nors tai ir būtų įrašyta mano sąrašėly.

Sąrašą tų visų leidinių pasiunčiau su įsakmiu nurodymu, kad tas knygas apmokėtų žmonos sesuo. Tad prašau manęs ir klausyti. Žmonos se-

suo yra painformuota apie tai. Bus jai pagelbėta, knygas aptinkant ar spėjant įsigyti be jos pačios vargo. Kaip ne tų mokslų žmogui, jai sunkiau ir orientuotis.

Tas senokai išleistas vokiškas knygas man bus sunku gauti (spėju), bet artima „masėjimo“ tema turiu pats vieną vokišką knygą. Pasiūsiu ją ir kitų knygų anglų ar vokiečių kalbomis, kuriomis pats nebenumatau naudotis (tad be jokių mano „nuopelnų“). Kęstutis minėjo jau parūpinęs taip pat kažkokią Jus dominančią knygą.

Lietuviškos filosofinės literatūros esu sukaukęs, nes įsigyju viską, kas tik pasirodo. Turiu ir dublikatų, ypač žurnalių straipsnių.

Gilų išpūdį paliko tėvynėj apsilankymas. Bet ir grynai turistinės kelionės, kurių porą turėjau po Europą, buvo įdomios. Ar nesiruošiate kada aplankyti Amerikos? Kaip galite iš J. Baltušio knygos spręsti, yra ir čia visko pamatyti (neišskyrus nė „susvetimėjimo“, gyvai įkūnyto). Palyginti daug kas iš Lietuvos atvyksta, tik, deja, mažai kas į Bostoną užklysta.

Kelis kartus mūsų spaudoj buvo minima Jūsų pavardės Danguolė. Jei tai Jūsų žmona, galėtumėte Jus pakonsultuoti apie mano knygų sąrašėlio dalį.

Jei viskas susiklostė, kaip buvote numatę, taip kaip tik šiandien ar vakar pradėjote atostogas Palangoje. Kada rašote, jog „ir vasara šalta“, ima pavydas. Čia kasmet vasaros karščiai primena, kokia maloni ir atgaivinti Lietuvos vasara.

Vasarinės atgaivos!

J. Girmius

PS: Beje, prieš kurį laiką universiteto bibliotekai pasiunčiau *Review of Metaphysics* keliolikos metų komplektą. Įvairių kryptių žmonės tame žurnale rašo. Jį prenumeravau ir dėl to, kad jis duoda palyginti neblogą naujai pasirodžiusių knygų apžvalgą. Gal bus pravartu peržvelgti. Taip pat pasiunčiau archyviniam gulėjimui ir savo disertacijos apie K. Jaspersą mašinarčio vieną egzempliorių.

Kovo mėn. laiške buvau įdėjęs ir vieną nuotraukutę. Ar ją gavote? Pavakarės prieblandoje daryta, ji prastai išėjo, bet – vis vien suvenyrinis prisiminimas.

J. GIRNIAUS LAIŠKAI D. REPŠIENEI

Bostonas, 1976.IX.5

Didžiai Gerbiamoji!

Vakar gautasis „Literatūros ir meno“ numeris atnešė žinią, kuri nejučiomis akis sudrėkino.

Nuoširdžiai reiškiu Jums užuojautą, tragiškai žuvus Jums pasauly brangiausiam žmogui. Mirusiajam meldžiu amžino atilsio.

Pakeliui knygos, kurias Profesorius man yra išsiuntęs. Bet nebeteks už jas padėkoti. Buvau ir pats sudaręs knygų dviem-trim paketukam. Nebeteks jų išsiųsti. Daug kitų buvo progai sukauptų.

Per penkeris metus patyriau daug paslaugumo. Pernai rudenį (nėra dar nė pilnų metų) ir asmeniškai susipažinome, bent trumpai mintimis pasidalydami. Nedrįščiau jį pavadinti draugu, bet jo mirtį pergyvenau taip, kaip artimo žmogaus, kurį didžiai gerbiau.

Būčiau dėkingas, jei galėtumėte man parašyti, kokiomis aplinkybėmis jis tragiškai žuvo (buvo rašęs, kad ligi rugpjūčio 25 atostogaus Palangoj). Taip pat prašyčiau jo nuotraukos ir daugiau biografinių duomenų, negu duota enciklopedijoje. Noriu jį paminėti platesniu nekrologu, nes vertinau jį kaip autentišką filosofą (formaliai įsigyti filosofijos laipsnius galima taip pat, kaip ir kitose srityse, tačiau tai žmonių nepadaro filosofais). Nors atskirų knygų jam nebuvo lemta išspausdinti, bet savo straipsniais („Filosofijoje“, „Problemose“ ir kt.) neabejojamai pirmavo ir savo problematikos platumu, ir rimtu, tiesos ieškančiu, klausimų sprendimu. Buvo neįjauku, kai tie keturi buvo jį kaip tik už tai puolę.

Dalydamasis Jūsų pergyvenamu skausmu, lieku su pagarba

J. Girnius

Bostonas, 1976.XI.10

Didžiai Gerbiamoji,

Prieš porą mėnesių (IX.5) Jums parašiau laišką, pareikšdamas ne tik formalią, bet ir nuoširdžią užuojautą dėl vyro tragiškos mirties. Drau-

ge prašiau jo atvaizdo ir daugiau biografinių duomenų, neguyra MLTE, kad galėčiau apie jį parengti platesnį nekrologą (Ledo ir Meškausko nekrologas buvo be duomenų). Nežinau, ar mano laiškas Jūsų nepasiekė, ar Jūsų laiškas ligi manęs neatėjo, ar radote, jog mano prašymo negalite išpildyti. Tad šiuo laišku ir noriu pasiinformuoti, kaip aiškintis atsakymo nesulaukima. Nesu atsisakęs minties doc. Joną paminėti savo redaguojamame žurnale.

Šio mėnesio gale vyks čia vienas mokslinis suvažiavimas, kuriame vadovausiu filosofijos sekcijai. Jos atidaryme prisiminsiu ir tą nuostolį lietuvių filosofijai, kurį ji patyrė.

Su pagarba ir gerais linkėjimais

J. Girmius

PS: laišką siunčiu per „Tiesą“, nes gal senąjį butą jau turėjote palikti.

K. GIRNIAUS LAIŠKAI J. REPŠIUI

1975.II.8

Didžiai Gerbiamasis!

dar prieš šventes nutariau Jums parašyti laiškutį, bet vis atidėjau. Tai nors ir pavėluotai, nuoširdžiausiai linkime Jums ir draugei Repšienei geriausios kloties ir visokeriopus laimės ir sėkmės. Dar prisimename Jūsų gražų mūsų priėmimą, neužmirštame pirmutines valandas Vilniaus senamiestyje ir pirmutinius „gidus“. Tiek daug matėme per tą trumpą laikotarpį, kad nesame tikri, kur buvome ir kur nebuvo. Norėtusi sužinoti, ar matėme dominikonų bažnyčią; nuvokiū, kad tai buvo toji sena bažnyčia, kur zakristijonas neprileido prie altoriaus. Joje daugiau nebebuvome, bet perskaičius turistines knygas apie Vilnių, rodosi, kad tai buvo dominikonų bažnyčia.

Tėvynę pamilom, bet gaila, kad tiek mažai težinodami apie Lietuvą ir jos kultūrą ir nesekdami jos kasdieninį gyvenimą, nepakankamai greitai orientavomės. Pakeliui į Ameriką susirgau, tad grįžęs tuoj pat nepri-